

25.3.2014
960/02.05.01.00/2013

Finansministeriet
PB 28
00023 Statsrådet
valtiovaraministerio@vm.fi

Utlåtande om förnyande av statsandelssystemet 2015

Finansministeriets kommun- och regionavdelning har av kommunerna begärt ett utlåtande om utredningsman Arno Miettinen's utkast till regeringens förslag om förnyande av statsandelsreformen.

Finansministeriet begär att kommunerna särskilt i sina utlåtanden uppmärksammar

- de föreslagna kriterierna för statsandelarna
- fördelningen av tyngdpunkten för åldersfördelning och sjuklighet
- övriga kriteriers tyngd
- principerna för uträkning
- utjämnningen av statsandelarna på basen av skatteinkomsterna
- övergångsperiodens längd och gradering

Pargas stad förstår motiven bakom reformen och kan till stora delar omfatta de reformens allmänna målsättningar. Statsandelsreformen innebär en omfördelning av resurser mellan kommunerna men statsandelarna som helhet påverkas inte av statsandelsreformen. I denna omfördelning är Pargas stad en klar förlorare.

Pargas stad ställer sig mycket kritisk till statsandelsreformen i sin nuvarande form p.g.a. att den i sitt utfall skulle innebära en allt för kraftig omfördelning av resurserna mellan kommunerna. Pargas stad skulle p.g.a. reformen försättas i en mycket dålig finansiell situation. Staden kan inte godkänna reformen så som den nu framställs utan föreslår att reformen ytterligare bereds så att målsättningarna rättvisa, genomskinlighet och sporrande bättre förverkligas.

Ifall statsandelsreformen genomförs som framställt skulle de nedskärningar staten ytterligare aviserat som nödvändiga komma att ha en förödande effekt på staden. Vid eventuella framtida nedskärningar av kommunernas finansiering är det därför mycket viktigt att staten ser på alla förändringar i kommunernas finansiering och på kommunnivå tar i beaktande en eventuell statsandelsreforms effekter.

Utfallet för Pargas del skulle vara en försämring på 3,4 miljoner euro eller 220 euro/invånare. Försämringen motsvarar årligen 10,2 % av statsandelarna som helhet. Med den skattebas Pargas stad har skulle minskningen i statsandelar motsvara 1,5 skatteprocentenheter för den kommunala inkomstskatten. En kompensation av minskningen genom förhöjda skatter skulle således kräva att staden ökar sin skatteprocent från nuvarande 19,75 till 21,25 %. Verksamhetsmässigt motsvarar

FÖRVALTNINGSTJÄNSTER • HALLINTOPALVELUT

summan nästan stadens miljöavdelnings totala nettokostnader eller stadens allmänna förvaltnings och stödfunktioners sammanlagda nettokostnader.

Utöver statsandelsreformen påverkas kommunernas ekonomi av de åtgärder som regeringen aviserat i det strukturpolitiska programmet och förstås också av andra eventuella åtgärder staten ännu inte beslutat om.

	Pargas	Hela landet, kommunerna	Kommentar
Statsandelsreformen, successivt från 2015, full effekt (Pargas 2018)	-3 420 933	0	Reformen inneär en omfördelning mellan kommunerna
Minskningen av kommunerna uppgifter och förpliktelser (successivt från 2015, full nettoeffekt 2017)	2 886 958	1 015 000 000	Mål för reformen att förbättra kommunernas ekonomi med 1 mrd euro år 2017
Produktivitetsökningar & minskad finansiering per tillhandahållen serviceenhet	?	-1 000 000 000	Kommunvisa utfall beror av hur väl kommunen lyckas öka produktiviteten i förhållande till hur den förväntade produktivitetsökningen som utmätts i statsandelarna
Aviserade tilläggsinbesparingar inom hela offentlig sektorn	?	-3 000 000 000	Ännu oklart om de kan genomföras och i vilken grad och på vilket sätt de påverkar kommunerna

Det är synnerligen viktigt att reformernas och övriga nedskärningars helhetsinverkan på kommunnivå utreds och kontinuerligt beaktas i planeringen av alla eventuella framtida nedskärningar.

Statsandelssystemet borde enligt Pargas stad förändras på följande punkter:

De föreslagna kriterierna för statsandelarna

Staden kan i sig på ett allmänt plan omfatta de föreslagna minskade kriterierna men ställer sig kritisk till kriteriet **utbildningsbakgrund** som innebär en omfördelning av resurser mellan kommunerna till kommuner där en större andel av de 30-54 åriga invånarna saknar examen. Ett sådant enskilt socioekonomiskt kriterium är inte i samma kategori med de övriga kriterierna och de kostnadsdrivande effekterna är dels inte tillräckligt undersökta och dels redan beaktade genom de andra kriterierna som t.ex. sjuklighet. Pargas stad föreslår därför att kriteriet utbildningsbakgrund slopas.

Pargas stad ställer sig också kritisk till det nya kriteriet **arbetsplatssufficiens** (työpaikkaomavaraisuus) . En hög arbetsplatssufficiens motiverar inte i tillräcklig grad ett ökat finansieringsbehov och sufficiensen ter sig missplacerad i ett statsandelssystem vars slutliga ändamål är att utjämna kommunernas förutsättningar. Pargas stad föreslår därför att arbetsplatssufficiensen slopas som kriterium i systemet.

Fördelningen av tyngdpunkten för åldersfördelning och sjuklighet

Den föreslagna modellen minskar avsevärt åldersgruppernas tyngd (särskilt de övre åldersgrupperna)

FÖRVALTNINGSTJÄNSTER • HALLINTOPALVELUT

Strandvägen 28, FI-21600 PARGAS • Rantatie 28, FI-21600 PARAINEN • Tfn / Puh. (02) 458 5700 • Fax (02) 458 5731
www.pargas.fi • www.parainen.fi

och samtidigt ökar sjuklighetskriteriets tyngd avsevärt. Pargas stad ställer sig kritisk till denna kraftiga förskjutning och förslår att tyngdpunkten förändras på ett sådant sätt att förskjutningen inte blir så stor. Statsandelssystemet borde innehålla sporrande element för finansieringen av preventiv service i kommuner med en äldre men friskare befolkning.

Pargas stad ställer sig också kritisk till att sjuklighetskriterierna ännu i förslaget är bristfälliga och beräknas förklara bara drygt hälften (53 %) av kommunernas direkta kostnader för hälsovården. Bland de faktorer och koefficienter som påverkar de beräknade kostnaderna för Hälsovården har man tagit in den socioekonomiska faktorn Arbetsoförmögenhet (arbetsoförmögna under 55 år). Sådana socioekonomiska faktorer som arbetsoförmögenhet borde uteslutas från statsandelsmodellen då deras inverkan på kostnaderna redan finns beaktad genom de olika kommunerna olika sjuklighet. Faktorn "arbetsoförmögenhet" snedvrider här kostnadsuppskattningarna och Pargas stad föreslår därför att faktorn arbetsoförmögenhet och andra eventuella socioekonomiska faktorer tas bort från modellen (I enlighet med Mall 2 i THL:s publikation "Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijät ja valtionosuusjärjestelmän uudistaminen"). Statsandelarna lämpar sig mycket dåligt som ett socialpolitiskt instrument.

Pargas stad föreslår också att tyngden för de äldre åldersgrupperna ökas i beräkningsgrunderna för statsandelarna.

Övriga kriteriers tyngd

Skärgårdstillägget slopas i sin nuvarande form helt och blir i förslaget ett kriterium som ökar de kalkylerade utgifterna för statsandelarna för basservicen. I nuvarande statsandelssystem är skärgårdstilläggen för Pargas del totalt ca 4,5 miljoner euro vilket motsvarar 13,3 % statsandelarna. Skärgårdskommunerna kompenseras marginellt sett men skärgård får en relativt sett mindre betydelse i förslaget till statsandelar. Statsandelar som kan relateras till kommunens skärgårdsstatus sjunker i det nya förslaget från 4,5 miljoner euro till 1,9 miljoner euro. Då Pargas stad inte får fjärrortstillägg (som nu är möjligt också för skärgårdskommunerna) så är statsandelarna som härrör från stadens skärgårdsstatus således 2,6 miljoner eller 57,7 % mindre än i nuvarande system. Pargas stad har med landets största skärgård alla de utmaningar och kostnadsdrivande faktorer som kan förknippas med skärgård.

Pargas stad föreslår att skärgårdskriteriets inverkan på de kalkylerade kostnaderna ökar från nuvarande förslag med minst 50 % för de egentliga skärgårdskommunerna (8 st.). Omfördelningen av statsandelarna skulle nationellt sett vara marginell men ge de egentliga skärgårdskommunerna en förutsättning att fotsättningsvis ansvara för en acceptabel samhällsservice i hela kommunen.

Pargas stad ser det som positivt att reformförslaget tillåter att kommun som får förhöjda kalkylerade kostnader p.g.a. skärgård också kan ta del av **fjärrortstillägg**. Kriterierna för fjärrortstillägget borde absolut utvecklas så att det utgår från tillgänglighet, och beaktar tid och väntetider och inte enbart kilometer. Kriterierna för fjärrortstillägget är nu ställda så att Pargas stad som har den mest utbredda och svårnådda skärgården i landet p.g.a. sin närhet till Åboregionen (i kilometer) inte överhuvudtaget får fjärrortstillägg.

Utjämningen av statsandelarna på basen av skatteinkomsterna

Pargas stad ser det som positivt att utjämningens får en mer sporrande effekt och kan omfatta den föreslagna förändringen i skatteutjämningen.

FÖRVALTNINGSTJÄNSTER • HALLINTOPALVELUT

Övergångsperiodens längd och gradering

Pargas stad föreslår att övergångsperioden förlängs till 8 år (två fullmäktigeperioder) med jämn stora årliga förändringar. För kommuner som ämnar gå ihop 2016 eller 2017 borde det nya statsandelssystemet tillämpas först från och med samgången.

STATSANDELSSYSTEMET 2015 I JÄMFÖRELSE MED NUVARANDE STATSANDELSSYSTEM, PARGAS								
invånare		15 561						
Statsandelssystem 2014				Statsandelssystem 2015				
STATSANDELAR FÖR BASSERVICEN, ENLIGT KRITERIER								
		Egen finansieringsandel	Statsandel			Egen finansieringsandel	Statsandel	
Kriterie	Kalkylerad kostnad	3282,60 euro / inv	34,64 %	Kalkylerad kostnad	Förändring i kalkylerad kostnad	el 3267,32 euro/inv	32,94 % fördelad mellan kriterier	Förändring i statsandel
Åldersstruktur	66 152 012		22 915 922	54 950 885	-11 201 127		18 076 480	-4 839 441
Sjukfrekvens	5 767 323		1 997 876	13 833 782	8 066 459		4 550 720	2 552 844
Befolkningstäthet	1 344 181		465 642	596 460	-751 806		196 210	-269 432
Invånare	1 058 459		366 664		-1 040 230		0	-366 664
Svenskspråkiga	943 792		326 942		-965 827		0	-326 942
Skärgård	841 147		291 384	5 739 986	4 732 375		1 888 209	1 596 825
Arbetslöshet	733 477		254 086	720 113	-16 698		236 886	-17 200
Tvåspråkighet	560 764		194 256	2 484 738	1 885 872		817 372	623 116
Barnskyddsgrunder	448 675		155 427		-382 586		0	-155 427
Handikappgrunder	248 316		86 020		-244 931		0	-86 020
Främmande språk	56 016		19 405	495 979	473 981		163 156	143 751
Utbildningsnivå				400 971	397 334		131 902	131 902
Totalt	78 154 162	51 080 539	27 073 623	79 222 913	952 816	53 161 978	26 060 935	-1 012 688
			34,64130697 %					
ALLMÄN DEL								
Statsandel				Statsandel Förändring i statsandel				
Invånarantal (Grunddel)			522 072				0	-522 072
Språkförhöjning			52 207				0	-52 207
Skärgårdstillägg			2 088 286				0	-2 088 286
Totalt			2 662 565				0	-2 662 565
Skärgårdstillägg			2 088 286				0	-2 088 286
Syrjäisyy			0				0	0
Työpaikkaomavaruus							384 314	384 314
			2 088 286				384 314	-1 703 972
Tillägg och avdrag i statsandelssystemet			2 583 150				2 583 150	0
Utgjämning till följd av ändringen av statsandelssys.			391 772				391 772	0
Utgjämning av statsandelar på basen av skatteinkomster			-1 321 174				637 119	1 958 293
			1 653 749				3 612 041	1 958 292
STATSANDELAR TOTALT								
			33 478 223				30 057 290	-3 420 933

FÖRVALTNINGSTJÄNSTER • HALLINTOPALVELUT

Skärgårdsrelaterade tillägg 2014									
	Enonkoski	Gustavs	Karlö	Malax	Pargas	Puumala	Sulkava	Kimitoön	Totalt
Allmän del									
Förhöjning av allmän del	205 594	119 304	165 402	749 641	2 088 286	318 591	381 665	949 465	4 977 948
Skärgårdstillägg	205 594	119 304	165 402	749 641	2 088 286	318 591	381 665	949 465	4 977 948
Statsandelar för basservice									
Undervisning och kultur	25 335	12 030	62 109	93 121	291 384	33 657	49 148	127 464	694 249
Social och hälsovård	0	0	183 433	0	0	0	0	0	0
Skärgårdsrelaterade tillägg 2014	436 524	250 638	576 344	1 592 403	4 467 957	670 839	812 478	2 026 394	10 833 577
Statsandelar 2014	5 710 437	2 708 497	3 416 908	16 681 023	33 478 223	9 045 369	10 596 243	23 388 349	105 025 050
Skärgård/Alla statsandelar, %	7,6 %	9,3 %	16,9 %	9,5 %	13,3 %	7,4 %	7,7 %	8,7 %	10,3 %
Skärgårdsrelaterade tillägg och fjärrortstillägg, förslag 2015									
	Enonkoski	Gustavs	Karlö	Malax	Pargas	Puumala	Sulkava	Kimitoön	Totalt
Allmän del									
Förhöjning av allmän del	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skärgårdstillägg	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fjärrortstillägg	35 825	96 394	167 825	0	0	375 986	233 653	498 740	1 408 423
Statsandelar för basservice									
Skärgård	242 453	117 660	461 062	798 261	1 888 209	378 743	427 663	963 056	5 277 107
Skärgårdsrelaterade tillägg och fjärrortstillägg, förslag 2015	278 278	214 054	628 887	798 261	1 888 209	754 729	661 316	1 461 796	6 685 530
Statsandelar, förslag 2015	5 900 124	2 507 675	3 413 123	16 623 817	30 057 291	9 185 455	10 598 022	21 066 600	99 352 107
Skärgård/Alla statsandelar, %	4,7 %	8,5 %	18,4 %	4,8 %	6,3 %	8,2 %	6,2 %	6,9 %	6,7 %
Skillnad, euro									
Skillnad, euro	-158 246	-36 584	52 542	-794 142	-2 579 748	83 890	-151 162	-564 599	-4 148 047
Minskning %	-36,3 %	-14,6 %	9,1 %	-49,9 %	-57,7 %	12,5 %	-18,6 %	-27,9 %	-38,3 %

FÖRVALTNINGSTJÄNSTER • HALLINTOPALVELUT